

บทที่ 3

หน่วยเสียงสระ

หน่วยเสียงสระในภาษาล้านนาโกวมี 21 หน่วย คือ /i /, /i: /, /e /, /e: /, /ɛ /, /ɛ: /, /ɯ /, /ɯ: /, /ə /, /ə: /, /a /, /a: /, /u /, /u: /, /o /, /o: /, /ɔ /, /ɔ: /, /iə /, /ɯə /, และ /uə /

หน่วยเสียงสระทั้งหมดแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ หน่วยเสียงสระเดี่ยว และหน่วยเสียงสระประสม

หน่วยเสียงสระเดี่ยวมี 18 หน่วย แบ่งเป็นชนิดย่อย ได้ 3 ชนิด คือ หน่วยเสียงสระหน้า หน่วยเสียงสระกลาง และหน่วยเสียงสระหลัง
หน่วยเสียงสระประสม มี 3 หน่วย

1. หน่วยเสียงสระเดี่ยว

1.1 หน่วยเสียงสระหน้า

1.1.1 หน่วยเสียงสระ / i / เป็นหน่วยเสียงสระหน้า สูง สั้น ริมฝีปากไม่ห่อปรากฏหลังหน่วยเสียงพยัญชนะต้นหน่วยใดหน่วยหนึ่ง ยกเว้น /kw / และ /khw / ดังตัวอย่างในคำต่อไปนี้

/pit ³ /	ปิด
/phiŋ ³ /	พิง
/bin ¹ /	บิน
/tiŋ ³ /	ติง
/thit ⁴ /	ทิต
/din ³ /	ดิน
/kiw ¹ /	กิว
/khit ⁴ /	คิต
/ʔit ³ /	อิฐ
/cim ⁴ /	จิม
/chiŋ ³ /	ชิง

/fin ¹ /	ฝึน	
/sin ² /	สิง	
/hit ³ /	ทึค	
/min ¹ /	หมึน	
/nim ⁴ /	นึม	
/nik ³ /	หึก	
/lim ³ /	ลึม	'ริม'
/wiw ² /	หิว	
/jip ³ /	หึบ	
/plip ³ /	ปลึง	
/plim ⁴ /	พลึ้ม	'พริ้ม'
/klim ⁴ /	กลึง	
/khlip ³ /	ชลึบ	

หน่วยเสียง /i / ปรากฏหน้าหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายหน่วยใด หน่วยหนึ่ง
ยกเว้น /-j / และจะปรากฏในตำแหน่งท้ายพยางค์ใน 3 คำที่มีเครื่องหมาย * ใน
รายการคำข้างล่างนี้

/dip ³ /	คึบ	
/nit ⁴ /	นึค	
/jik ³ /	หึก	
/ti ³ /	ทึ	
/chim ³ /	ชึม	
/lin ⁴ /	ลึน	
/hiw ² /	หิว	
/ci ¹ *	จึ	'จะ'
/thi ⁴ *	ทึ	'ชึ'
/ni ⁴ *	นึ	'กำลังท้าย รึ, หรือ'

1.1.2 หน่วยเสียงสระ /i:/ เป็นหน่วยเสียงสระหน้า สูง ยาว ริมฝีปาก
ไม่ตอประกฎหลังหน่วยเสียงพยัญชนะต้นหน่วยใดหน่วยหนึ่ง ยกเว้น /phl /, /kw /
และ /khw / ดังตัวอย่างในคำต่อไปนี้

/pi:k ¹ /	ปีก
/phi: ² /	ผี
/bi:p ¹ /	บีบ
/ti:n ³ /	ตีน
/thi: ¹ /	ติ
/di:t ¹ /	ติด
/ki: ¹ /	กัก
/khi:p ⁴ /	คืบ
/ʔi:k ¹ /	อีก
/ci:n ³ /	จีน
/chi:k ¹ /	ฉีก
/fi: ² /	ผี
/si:t ⁴ /	ซึก
/hi:p ¹ /	หีบ
/ni: ³ /	มี
/ni: ¹ /	หนี
/ni:p ⁴ /	นึ่ง
/li:t ⁴ /	ลิก
/wi: ³ /	วี
/ji: ² /	หยี
/pli: ³ /	ปลี
/kli:p ¹ /	กลีบ
/khli: ⁴ /	คลี

หน่วยเสียงสระ /i:/ ปรากฏหน้าหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายหน่วยใด หน่วยหนึ่ง ยกเว้น /-p /, /-ŋ / และ /-j / และปรากฏในตำแหน่งท้ายพยางค์ได้ ดังตัวอย่างในคำต่อไปนี้

/bi:p ¹ /	บีบ
/khi:t ¹ /	ซีก
/chi:k ¹ /	ฉีก
/thi:m ³ /	ทีม
/ti:n ³ /	คืน
/hi:w ⁴ /	ฮิว
/pi:3/	ปี
/phi:2/	ผี
/ti:3/	ตี
/ni:2/	หนี

1.1.3 หน่วยเสียงสระ /e / เป็นหน่วยเสียงสระหน้า กลาง อ่อน ริมฝีปาก ไม่ทอ ปรากฏหลังหน่วยเสียงพยัญชนะต้นหน่วยใดหน่วยหนึ่ง ยกเว้น /ŋ /, /kw / และ /khw / ดังตัวอย่างในคำต่อไปนี้

/pet ³ /	เป็ด
/phen ¹ /	เฟน
/ben ¹ /	เบง
/tep ³ /	เตะ
/thet ⁴ /	เทจ
/den ¹ /	เดน
/kep ³ /	เก็บ
/khem ² /	เข้ม
/ʔen ³ /	เ็น
/cet ³ /	เจ็ค
/chen ⁴ /	เชน
/feʔ ⁴ /	เฟะ

/sen ¹ /	เส้น	
/het ³ /	เห็ด	
/men ¹ /	เหมง	
/nen ⁴ /	เนน	
/lew ³ /	เล้ว	'เร็ว'
/wen ⁴ /	เวน	
/jep ⁴ /	เย็บ	
/plen ¹ /	เปล่ง	
/phle ³ /	เปละ	
/klen ³ /	เกล็ง	'เกร็ง'
/khlet ⁴ /	เกล็ด	

หน่วยเสียงสระ /e / ปรากฏหน้าหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายหน่วยใดหน่วยหนึ่ง ยกเว้น /-j / และ จะปรากฏในตำแหน่งท้ายพยางค์ ในคำเพียงคำเดียว ที่มีเครื่องหมาย * ในรายการคำข้างล่างนี้

/nep ³ /	เหน็บ	
/mot ⁴ /	เม็ค	'เม็ค, เมล็ด'
/dek ³ /	เด็ค	
/le ⁴ /	ละ	
/tem ³ /	เท็ม	
/pen ³ /	เพ็น	
/ken ¹ /	เก็ง	
/lew ³ /	เล้ว	'เร็ว'
/de ¹ /	เดะ	'กำลังท้าย แทะ ละ'

1.1.4 หน่วยเสียงสระ /e:/ / เป็นหน่วยเสียงสระหน้า กลาง ยาว ริมฝีปากไม่ห่อ ปรากฏหลังหน่วยเสียงพยัญชนะต้นหน่วยใดหน่วยหนึ่ง ยกเว้น kw / ดังตัวอย่างในคำต่อไปนี้

/pe: ⁴ /	เป้ง	'แม่คคงตัวใหญ่ ๆ'
---------------------	------	-------------------

/phe:t ⁴ /	เฟศ	
/be:n ³ /	เบน	
/te:ŋ ⁴ /	เต็ง	‘ว. ไทใหญ่’
/the:³ /	เท	
/de:n ³ /	เคน	
/ke:ŋ ⁴ /	เก็ง	
/ce:⁴ /	เจ	
/khe:k ¹ /	เชก	
/ʔe:w ³ /	เอว	
/che:² /	เฉ	
/se:³ /	เซ	
/he:w ² /	เหว	
/me:k ⁴ /	เมฆ	
/ne:n ³ /	เนร	
/ŋe:k ⁴ /	เงก	‘ว. นานมาก ประกอบ ก. กอย’
/le:w ² /	เหลว	
/we:n ³ /	เวร	
/khwe:² /	เขว	
/ple:w ³ /	เปลว	
/phle:ŋ ³ /	พลง	
/kle:ŋ ³ /	เกลง	‘ไกรง’
/khle:ŋ ² /	เขลง	‘ว. ประกอบ ก. นอน’

หน่วยเสียงสระ / e: / ปรากฏหน้าหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายหน่วยใดหน่วยหนึ่ง ยกเว้น /-ʔ / และ /-j / และปรากฏในตำแหน่งท้ายพยางค์ได้ดังตัวอย่างในคำต่อไปนี้

/me:p ¹ /	เหมบ	‘หมอบ’
/khe:t ¹ /	เชต	

/pɛ:k ¹ /	เอก
/ple:m ³ /	เปลม "เปรม"
/ke:n ³ /	เคน
/pɛ:ŋ ³ /	เอง
/le:w ³ /	เลว
/phe:ʔ ³ /	เพ "พัง"
/the:ʔ ³ /	เท

1.1.5 หน่วยเสียงสระ / ɛ / เป็นหน่วยเสียงสระหน้า คำ สั้น ริมฝีปาก
ไม่ตอ ปรากฏหลังหน่วยเสียงพยัญชนะก้นหน่วยใดหน่วยหนึ่ง ยกเว้น /chw/ ดังตัวอย่าง
ในคำต่อไปนี้

/pɛʔ ³ /	แปะ
/phɛʔ ⁴ /	แพะ
/bɛŋ ¹ /	แบง
/tɛʔ ³ /	แตะ
/thɛn ⁴ /	แทน
/dɛn ¹ /	แดน
/kɛʔ ³ /	แกะ
/kheŋ ² /	แข้ง
/pɛŋ ¹ /	แดง
/cɛm ¹ /	แจม
/chɛʔ ³ /	แฉะ
/sɛw ⁴ /	แซว
/hɛw ¹ /	แหว
/mɛn ⁴ /	แมน
/nɛn ¹ /	แนน
/ŋɛŋ ⁴ /	แจง
/lɛn ⁴ /	แลน

/wɛʔ ⁴ /	แวะ	
/jɛŋ ⁴ /	แยง	
/kwɛŋ ¹ /	แควง	
/plɛŋ ¹ /	แปลง	'แปร่ง'
/phlɛŋ ⁴ /	แพลง	'แพร่ง'
/klɛʔ ³ /	แกละ	
/khlɛʔ ⁴ /	แกละ	'แคะ'

หน่วยเสียง /ɛ/ ปรากฏหน้าหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายหน่วยใดหน่วยหนึ่ง ยกเว้น /j/ และจะไม่ปรากฏในตำแหน่งท้ายพยางค์ ดังตัวอย่างในคำต่อไปนี้

/pɛp ⁴ /	แปบ	
/ŋɛt ⁴ /	แ้งต	'งัก, แงะ'
/ʔɛk ⁴ /	แอก	
/thɛʔ ⁴ /	แทะ	
/cɛm ¹ /	แจม	
/pɛn ⁴ /	แป้น	
/lɛŋ ¹ /	แหลง	
/nɛw ⁴ /	แแนว	

1.1.6 หน่วยเสียงสระ /ɛ:/ เป็นหน่วยเสียงสระหน้า คำ ยาว รินฝีปาก ไม่ห่อ ปรากฏหลังหน่วยเสียงพยัญชนะต้นหน่วยใดหน่วยหนึ่ง ยกเว้น /kw/ ดังตัวอย่างในคำต่อไปนี้

/pɛ:t ¹ /	แปก
/phɛ:ŋ ³ /	แพง
/bɛ:p ¹ /	แบบ
/tɛ:m ⁴ /	แตม
/thɛ:ŋ ³ /	แทง
/dɛ:t ¹ /	แดก
/kɛ:w ⁴ /	แคว

/khɛ:n ² /	เขน
/ʔɛ:p ¹ /	เอบ
/cɛ:w ³ /	แจว
/chɛ:k ¹ /	แจก
/fɛ:ŋ ² /	แฝง
/sɛ:m ³ /	แซม
/hɛ:k ¹ /	แหก
/mɛ:ŋ ³ /	แมง แมง แมลง
/nɛ:w ³ /	แนว
/ŋɛ:m ⁴ /	แจม
/lɛ:k ¹ /	เหล็ก
/wɛ:k ¹ /	แหวก
/jɛ:k ⁴ /	แจก
/plɛ:k ¹ /	แปลก
/phlɛ:ŋ ² /	แฝง
/klɛ:m ⁴ /	แกลม
/khlɛ:w ⁴ /	แกลว
/khwɛ:n ² /	เขวน

หน่วยเสียงสระ /ɛ:/ ปรากฏในหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายหน่วยใดหน่วยหนึ่ง
ยกเว้น /-ʔ/ และ /-j/ และปรากฏในตำแหน่งท้ายพยางค์ได้ ดังตัวอย่างในคำ
ต่อไปนี้

/bɛ:p ¹ /	แบบ
/fɛ:t ¹ /	แฝก
/khɛ:k ¹ /	แจก
/thɛ:m ² /	แกม
/bɛ:n ³ /	แบน
/dɛ:ŋ ³ /	แดง

/mɛ:w ³ /	แมว
/pɛ: ³ /	แป
/phɛ: ⁴ /	แพ
/chɛ: ⁴ /	แช

1.2 หน่วยเสียงสระกลาง

1.2.1 หน่วยเสียงสระ /ɯ/ เป็นหน่วยเสียงสระกลาง สูง สั้น ริมฝีปากไม่ทอ ปรากฏดังหน่วยเสียงพยัญชนะกับหน่วยใดหน่วยหนึ่ง ยกเว้น /pɿ /, /kw/ และ /khw/ ดังตัวอย่างในคำต่อไปนี้

/pɯk ³ /	ปีก
/phɯŋ ⁴ /	ฟัง
/bɯŋ ³ /	บัง
/tɯk ³ /	ตึก
/thɯm ³ /	ทีม
/dɯŋ ³ /	ดิ่ง
/kɯŋ ¹ /	กึ่ง
/khwɯn ¹ /	ชิน
/ʔɯŋ ⁴ /	อึ่ง
/cɯŋ ³ /	จึ่ง
/chwɯŋ ¹ /	ฉิ่ง
/fɯk ³ /	ฝัก
/sɯm ³ /	ส้ม
/hɯt ⁴ /	ฮัก
/mɯk ³ /	หมัก
/ɲɯŋ ¹ /	หนึ่ง
/ŋɯt ⁴ /	งัก
/lɯk ⁴ /	ลัก

‘หนึ่ง, ึ่ง’

‘ประหลาดใจมาก’

/wun ⁴ /	วัน	' หึ่ง ไข่ประกอบ ก. ตอม ของแมลงวัน '
/jut ⁴ /	ยึก	
/phluk ³ /	นล็ก	
/klun ³ /	กลึง	
/khlum ² /	ขลิม	' ขริม '

หน่วยเสียง /w/ ปรากฏหน้าหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายหน่วยใดหน่วยหนึ่ง
ยกเว้น /-w/ และ /-j/ และไม่ปรากฏในตำแหน่งท้ายพยางค์ ดังตัวอย่างในคำ
ต่อไปนี้

/thwɔp ⁴ /	ท๊ป	
/put ³ /	อ๊ก	
/khwɔk ⁴ /	ก๊ก	
/hwɔ ¹ /	หึ	' คำตอบปฏิเสธ ไม่ '
/thwm ⁴ /	ท๊ม	
/mwɔn ³ /	ม๊น	
/swɔn ⁴ /	ซ๊ง	

1.2.2 หน่วยเสียงสระ /u:/ เป็นหน่วยเสียงสระกลาง สูง ยาว ริมฝีปาก
ไม่ห่อ ปรากฏหลังหน่วยเสียงพยัญชนะต้นหน่วยใดหน่วยหนึ่ง ยกเว้น /ŋ /, /kw / และ
/khw / ดังตัวอย่างในคำต่อไปนี้

/pu:n ³ /	ป๊น	
/phu:n ⁴ /	ฟ๊น	
/tu:m ¹ /	ท๊ม	' เติม, เพิ่ม '
/thu: ⁴ /	ท้อ	
/du:m ¹ /	ค๊ม	
/kw:k ¹ /	ก๊ก	' เป็นไข '
/khu:n ³ /	ค๊น	
/pu:n ¹ /	อ๊ง	

/cʉ: t ¹ /	จึค
/chʉ: n ⁴ /	ชัน
/fʉ: t ¹ /	ฝึค
/sʉ: p ¹ /	สึบ
/hʉ: t ¹ /	หึค
/mʉ: t ⁴ /	มึค
/nʉ: t ¹ /	หนึค
/lʉ: m ³ /	ลึม
/jʉ: n ³ /	ยึน
/plʉ: m ⁴ /	ปลึม
/phlʉ: t ⁴ /	พึค 'พึค'
/klʉ: n ³ /	กลึน
/khlʉ: n ⁴ /	กลึน

หน่วยเสียงสระ /ʉ: / ปรากฏหน้าหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายหน่วยใดหน่วยหนึ่ง ยกเว้น /-ʔ/, /-w / และ /-j / และปรากฏในตำแหน่งท้ายพยางค์ได้ ดังตัวอย่างในคำต่อไปนี้

/khʉ: p ⁴ /	กึบ
/ʔʉ: t ¹ /	อึค
/kʉ: k ¹ /	กึค 'เบ็นนิบ'
/fʉ: m ³ /	ฝึม
/mʉ: n ¹ /	หมึน
/tʉ: ŋ ¹ /	ตึง 'พอง', 'อึค'
/thʉ: ² /	ถึอ
/mʉ: ³ /	มึอ

1.2.3 หน่วยเสียงสระ /ɔ / เป็นหน่วยเสียงกลาง กลาง สั้น ริมฝีปาก ไม่ทอ ปรากฏหลังหน่วยเสียงพยัญชนะต้นหน่วยใดหน่วยหนึ่ง ยกเว้น / f /, / s /, / h /, / n /, / w /, / phl /, / kw / และ / khw / ดังตัวอย่างในคำต่อไปนี้

/pan ¹ /	เป็น	
/pham ⁴ /	เต็ม	
/ba ⁴ /	เบอะ	'บา, เสียสติ'
/taŋ ¹ /	ตั้ง	
/tha ³ /	เจาะ	
/daŋ ⁴ /	ตั้ง	'บาง'
/ka ³ /	เกาะ	'เกาะกรัง'
/kha ³ /	เขอะ	'เขอะ'
/ca ³ /	เจาะ	
/cham ¹ /	เต็ม	'เซมมาก'
/mat ³ /	เหม็ก	'หมก'
/ŋan ³ /	เงิน	
/la ⁴ /	เลอะ	
/ja ⁴ /	เยอะ	
/pla ³ /	เปลอะ	'เประ'
/kla ³ /	เกลอะ	'เกรอะกรัง'
/khla ³ /	เขลอะ	'เขระ'

หน่วยเสียงสระ /ə· / ปรากฏหน้าหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายหน่วยใด หน่วยหนึ่ง ยกเว้น /kw / และ /khw / และปรากฏในตำแหน่งท้ายพยางค์ นอกจากนั้นคำเพียงคำเดียว ก็อคำที่มีเครื่องหมาย* ในรายการด้านล่างนี้

/əp ⁴ /	เอิบ	'คำอุทาน อูย'
/mat ³ /	เหม็ก	'หมก'
/ca ³ /	เจาะ	
/ləm ⁴ /	เต็ม	'เร็ม'
/ŋan ³ /	เงิน	
/phaŋ ⁴ /	เพ็ง	
/də ⁴ /	เดอะ	'นะ'

1.2.4 หน่วยเสียงสระ /อ: / เป็นหน่วยเสียงสระกลาง กลาง ยาว ริม ฝีปากไม่ติด ปรากฏทั้งหน่วยเสียงพยัญชนะต้นหน่วยคำหน่วยหนึ่ง ยกเว้น /kw / และ /khw / ดังตัวอย่างในคำต่อไปนี้

/pอ:t ¹ /	เกิด	
/phอ:j ² /	แพย	
/pอ:k ¹ /	เบิก	
/tอ:p ¹ /	เทียบ	
/kอ:t ¹ /	เก็ก	
/dอ:m ³ /	เคิม	
/kอ:n ³ /	เกิน	
/khอ:j ³ /	เกย	
/ʔอ:j ¹ /	เจย	
/cอ:m ³ /	เจิม	
/chอ:ŋ ³ /	เจ็ง	
/fอ:m ⁴ /	เฟ้ม	
/sอ:j ² /	เสย	
/hอ:ʔ ¹ /	เทอ	
/mอ:n ³ /	เมิน	
/nอ:n ³ /	เนิน	
/ŋอ:j ³ /	เงย	
/lอ:ŋ ² /	เหล็ง	
/wอ:ŋ ³ /	เว็ง	‘บริเวณ’
/jอ:m ⁴ /	เย้ม	
/plอ:j ³ /	เปลย	‘เปรย’
/phlอ:n ³ /	เพลัน	
/klอ:ʔ ¹ /	เกลอ	‘เกรอ’
/khlอ:m ⁴ /	เกลึม	

หน่วยเสียงสระ /ə : / ปรากฏหน้าหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายหน่วยใด หน่วยหนึ่ง ยกเว้น /-ʔ / และ /-w / และปรากฏในตำแหน่งท้ายพยางค์ได้ ดังตัวอย่างในคำต่อไปนี้

/ch ə : p ¹ /	เก็บ
/k ə : t ¹ /	เกิด
/th ə : k ¹ /	เด็ก
/c ə : m ³ /	เจิม
/ch ə : n ³ /	เชิญ
/ph ə : ŋ ³ /	เพิง
/ch ə : j ² /	เฉย
/ph ə : ⁴ /	เพื่อ
/th ə : ³ /	เธอ
/phl ə : ² /	แผล

1.2.5 หน่วยเสียงสระ / a / เป็นหน่วยเสียงสระกลาง คำ สั้น ริมฝีปาก ไร่น้ำ ปรากฏหลังหน่วยเสียงพยัญชนะต้นได้ทุกหน่วย ดังตัวอย่างในคำต่อไปนี้

/pat ³ /	ปัก
/phak ⁴ /	พัก
/ban ¹ /	บัน
/tak ³ /	ตัก
/tham ³ /	ท่า
/day ³ /	ตั้ง
/kaw ³ /	เกา
/khaj ² /	ไข
/ʔ am ³ /	อ่า
/cat ³ /	จัก
/chak ⁴ /	ชัก
/fan ³ /	ฟัน

/saw ² /	เสา
/han ¹ /	หัน
/maw ³ /	เมา
/nak ³ /	หนัก
/nap ⁴ /	จับ
/lat ⁴ /	ลัก
/wan ³ /	วัน
/jan ¹ /	หยิ่ง
/kwak ³ /	กวัก
/khwan ³ /	ควั่น
/plan ³ /	ปลั่ง
/phlat ³ /	ปลัด
/klan ¹ /	กลั่น
/khlam ³ /	กล่า

หน่วยเสียงสระ / a / ปรากฏหน้าหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายใ้คู่หน่วย และ จะปรากฏในตำแหน่งท้ายพยางค์ใน 3 คำที่มีเครื่องหมาย * ในรายการคำข้างล่างนี้

/khap ³ /	จับ
/sat ⁴ /	ซัก
/lak ⁴ /	ลัก
/cha ³ /	ฉะ
/tham ¹ /	ถ้ำ
/kan ⁴ /	กั้น
/fan ³ /	ฟัง
/khaw ¹ /	เขา
/caj ³ /	ใจ
/na ⁴ /	นะ
/wa ⁴ /	วะ
/ca ¹ /	วะ

* คำลงท้าย ละ

1.2.6 หน่วยเสียงสระ / a:/ เป็นหน่วยเสียงสระกลาง คำ ยาว ริมฝีปาก
 ไม่ห่อ ปรากฏหลังหน่วยเสียงพยัญชนะต้นได้ทุกหน่วย ดังตัวอย่างในคำต่อไปนี้

/pa:k ¹ /	ปาก
/pha:n ¹ /	ผ่าน
/ba:n ⁴ /	บ้าน
/ta:m ³ /	ตาม
/tha:p ⁴ /	تاب
/da:n ⁴ /	ดาน
/ka:n ⁴ /	กาน
/kha:n ⁴ /	กาง
/ʔa:w ¹ /	อ่าว
/ca:j ¹ /	จาย
/cha:p ¹ /	ฉาบ
/fa:t ¹ /	ฝาค
/sa:k ¹ /	ซาก
/ha:m ² /	หาม
/ma:j ² /	หมาย
/na:n ³ /	นาน
/na:w ⁴ /	งาว
/la:j ³ /	ลาย
/wa:t ¹ /	หวาค
/ja:p ¹ /	หยาบ
/kwa:t ¹ /	กวาค
/khwa:m ³ /	กวม
/pla:j ³ /	ปลาย
/phla:n ³ /	พลาง
/kla:n ³ /	กลาง
/khla:n ³ /	กลาน

หน่วยเสียงสระ /a: / ปรากฏหน้าหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายหน่วยใดหน่วยหนึ่ง ยกเว้น /-?/ และปรากฏในตำแหน่งท้ายพยางค์ได้ ดังตัวอย่างในคำต่อไปนี้

/kha:p ⁴ /	กาบ
/tha:t ¹ /	ถาก
/ta:k ¹ /	ตาก
/kha:m ² /	กาม
/ca:n ³ /	จาน
/cha:n ⁴ /	ช่าง
/sa:w ² /	สาว
/na:j ¹ /	นาย
/pa: ¹ /	ป่า
/pha: ³ /	พา
/ba: ⁴ /	บ้า
/khwa: ² /	ขวา

1.3 หน่วยเสียงสระหลัง

1.3.1 หน่วยเสียงสระ / u / เป็นหน่วยเสียงสระหลัง สูง ล้วน ริมฝีปาก ท่อ ปรากฏหลังหน่วยเสียงพยัญชนะต้นหน่วยใดหน่วยหนึ่ง ยกเว้น /kw/ และ /khw/ ดังตัวอย่างในคำต่อไปนี้

/pum ¹ /	ปุม
/phut ³ /	พูด
/bup ³ /	บุบ
/tu [?] 3/	ตุ
/thum ⁴ /	ทม
/dun ⁴ /	ดุน
/kun ⁴ /	กุง
/khuj ³ /	คุย
/? ut ³ /	อุก

/cuk ³ /	จุก
/chu [?] 3/	จู
/fun ¹ /	ฝุ่น
/sun ³ /	ซุง
/hup ³ /	หุบ
/mut ³ /	หมก
/num ¹ /	นม
/num ⁴ /	งม
/lun ³ /	ลุง
/wun ⁴ /	วุ่น
/jut ³ /	หยด
/pluk ³ /	ปลุก
/phlu [?] 4/	พลู
/klum ⁴ /	กลม
/khlun ⁴ /	กลิ้ง

หน่วยเสียงสระ /u/ ปรากฏหน้าหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายหน่วยใด หน่วยหนึ่ง ยกเว้น /-w/ และไม่ปรากฏในตำแหน่งท้ายพยางค์ ดังตัวอย่างในคำต่อไปนี้

/chup ⁴ /	ชูป
/khut ⁴ /	หุด
/buk ³ /	บูก
/du [?] 3/	ดู
/kum ³ /	กุ่ม
/thun ⁴ /	ทุ่น
/hun ² /	หุง
/juj ⁴ /	ยูย

1.3.2 หน่วยเสียงสระ /u:/ เป็นหน่วยเสียงสระหลัง สูง ยาว ริมฝีปาก
 ห่อ ปากกุดหลังหน่วยเสียงพยัญชนะต้นหน่วยใดหน่วยหนึ่ง ยกเว้น /kw / และ /khw /
 ดังตัวอย่างในตารางต่อไปนี้

/pu:n ³ /	ปุน
/phu:ɔ̄ ⁴ /	พุก
/bu:t ¹ /	บุก
/tu:p ¹ /	ตุน
/thu:k ¹ /	ตุก
/du:ɔ̄ ¹ /	ดุก
/ku:p ¹ /	กุน
/khu:t ¹ /	ขุก
/ʔu:m ³ /	อุม
/cu:ŋ ³ /	จุง
/chu:ɔ̄ ³ /	ชุน
/fu:ɔ̄ ³ /	ฟุน
/su:p ¹ /	สุน
/hu:k ¹ /	หุก
/mu:n ³ /	มุน
/nu:n ³ /	นุน
/nu:ɔ̄ ³ /	นุง
/lu:k ⁴ /	ลุก
/wu:t ¹ /	วุก
/ju:ŋ ³ /	ยุง
/plu:k ¹ /	ปลุก
/phlu:ɔ̄ ³ /	ฟลุก
/klu:ɔ̄ ³ /	กุก
/klu:t ¹ /	กุก

‘กุก’

‘กุก’

หน่วยเสียงสระ /u:/ ปรากฏหน้าหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายหน่วยใด หน่วยหนึ่ง ยกเว้น /-ʔ/ และ /-w/ / และปรากฏในตำแหน่งท้ายพยางค์ได้ ดังตัวอย่างในคำต่อไปนี้

/su:p ¹ /	สูบ
/tu:t ¹ /	ตูด
/phu:k ¹ /	ผูก
/fu:m ³ /	ฟุ่ม
/thu:n ³ /	ทูน
/fu:ŋ ² /	ฟุ้ง
/ʔu:j ³ /	อูย
/pu: ³ /	ปู
/tu: ⁴ /	ตุ
/thu: ² /	ตุ

1.3.3 หน่วยเสียงสระ /o/ เป็นหน่วยเสียงสระหลัง กลาง สั้น ริมนี้ ปากห่อ ปรากฏหลังหน่วยเสียงพยัญชนะต้นหน่วยใด หน่วยหนึ่ง ยกเว้น /kw/ และ /khw/ ดังตัวอย่างในคำต่อไปนี้

/pom ³ /	ปม
/phok ⁴ /	พอก
/bom ¹ /	บม
/ton ⁴ /	ทน
/thon ³ /	ทน
/dom ³ /	ดม
/kop ³ /	กม
/khop ⁴ /	กน
/ʔot ³ /	อก
/com ³ /	จม
/chon ³ /	จน

/fon ² /	ฝน
/son ¹ /	สง
/hok ³ /	ทก
/mot ⁴ /	มค
/nok ⁴ /	นค
/non ³ /	งง
/lom ³ /	ลม
/won ³ /	วง
/jon ⁴ /	ยน
/plon ⁴ /	ปลน
/phlom ³ /	พลม 'พรม'
/klom ³ /	กลม
/khlop ⁴ /	กลบ 'กรบ'

หน่วยเสียงสระ / o / ปรากฏหน้าหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายหน่วยใดหน่วยหนึ่ง ยกเว้น /-w / และไม่ปรากฏในตำแหน่งท้ายพยางค์ ดังตัวอย่างในคำต่อไปนี้

/top ³ /	ทบ
/sot ³ /	ศค
/mok ³ /	หมก
/toʔ ⁴ /	โตะ
/phom ² /	หม
/khon ² /	ขน
/chon ³ /	ชง
/ʔoj ¹ /	โอย 'คำอุทาน'

1.3.4 หน่วยเสียงสระ / o: / เป็นหน่วยเสียงสระหลัง กลาง ยาว ริมฝีปากห่อ ปรากฏหลังหน่วยเสียงพยัญชนะต้นหน่วยใดหน่วยหนึ่ง ยกเว้น /kw / และ / khw/ ดังตัวอย่างในคำต่อไปนี้

/po:ŋ ¹ /	โป่ง
/pho:k ⁴ /	โพก
/bo:j ³ /	บอย
/to:n ³ /	โตน 'กระโถน'
/tho:t ⁴ /	โทะ
/do:ŋ ¹ /	โด่ง
/ko:ŋ ³ /	โก่ง
/kho:n ³ /	โคน
/ʔo:p ¹ /	โอบ
/co:n ³ /	โจร
/cho:m ² /	โฉม
/so:t ¹ /	โสถ
/ho:n ² /	โหน
/mo:ŋ ¹ /	โหม่ง
/no:k ¹ /	โหนก
/ŋo: ⁴ /	โง่
/lo:n ⁴ /	โล้น
/wo:j ³ /	วอย
/jo:k ⁴ /	โยก
/plo:j ³ /	โปลย 'โปรย'
/phlo: ¹ /	โพล
/klo:n ² /	โกลน 'โกรน'
/khlo:ŋ ³ /	โกลง

หน่วยเสียงสระ /o:/ ปรากฏหน้าหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายหน่วยใด หน่วยหนึ่ง ยกเว้น /-ʔ/ และ /-w/ และปรากฏในตำแหน่งท้ายพยางค์ได้ ดังตัวอย่างในคำต่อไปนี้

/cho:p¹ / โฉบ

/ho:t ¹ /	โทค
/so:k ¹ /	โศก
/no:m ⁴ /	โน้ม
/jo:n ³ /	โยน
/do:ŋ ¹ /	โคง
/do:j ³ /	โคย
/to: ⁴ /	โท้
/so: ³ /	โซ
/ho: ¹ /	โท

1.3.5 หน่วยเสียงสระ / ๖ / เป็นหน่วยเสียงสระหลัง คำ สั้น รินมีปาก
 ท่อ ปรากฏหลังหน่วยเสียงพยัญชนะต้นหน่วยใดหน่วยหนึ่ง ยกเว้น /kw / และ /khw /
 ดังคำในตัวอย่างต่อไปนี้

/pɔm ⁴ /	ป้อม
/phɔʔ ⁴ /	เพาะ
/bɔn ¹ /	บอน
/tɔj ¹ /	ตอย
/thɔm ¹ /	ถอม
/dɔʔ ³ /	เกาะ
/kɔʔ ³ /	เกาะ
/khɔj ¹ /	ชอย
/ʔɔn ¹ /	อน
/cɔŋ ⁴ /	จง
/chɔʔ ³ /	เจาะ
/fɔn ⁴ /	พอน
/sɔm ⁴ /	ขอม
/hɔʔ ³ /	เหาะ
/mɔʔ ³ /	เหมาะ

/nɔŋ ⁴ /	นอง
/ŋɔŋ ⁴ /	งอย
/lɔŋ ⁴ /	ล่อง
/wɔ n/	วอน
/jɔ n ¹ /	หยอน
/plɔŋ ⁴ /	ปล่อง
/phlɔŋ ⁴ /	พลอย
/klɔ m ¹ /	กลม
/khlɔŋ ⁴ /	กลอง

หน่วยเสียงสระ / ɔ / ปรากฏหน้าหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายหน่วยใดหน่วยหนึ่ง ยกเว้น / -w / และปรากฏในตำแหน่งท้ายพยางค์ในคำเพ็งคำเคี้ยว คือคำที่มีเครื่องหมาย * ในรายการคำข้างดังนี้

/pɔ p ⁴ /	ปอบ
/chɔ t ⁴ /	ช็อค
/nɔk ⁴ /	น็อค
/jɔʔ ⁴ /	เยาะ
/khwɔm ⁴ /	คอม
/chɔn ⁴ /	ชอน
/sɔŋ ⁴ /	ซอง
/ʔɔj ² /	ออย
/nɔ ⁴ /*	เนาะ

1.3.6 หน่วยเสียงสระ / ɔː / เป็นหน่วยเสียงสระหลัง คำ ยาว ริมฝีปากห่อ ปรากฏหลังหน่วยเสียงพยัญชนะต้นหน่วยใดหน่วยหนึ่ง ยกเว้น /kw / และ / khw / ดังคำในตัวอย่างต่อไปนี้

/pɔːk ¹ /	ปก
/phɔːŋ ³ /	พอง
/bɔːn ³ /	บอน

/t ɔ : m ³ /	ตอม
/thɔ : t ⁴ /	ทอก
/d ɔ : k ¹ /	คอก
/kɔ : n ¹ /	กอน
/khɔ : ŋ ² /	ของ
/ʔɔ : k ¹ /	ออก
/c ɔ : p ¹ /	จอบ
/ch ɔ : p ⁴ /	ชอบ
/f ɔ : k ⁴ /	ฟอก
/h ɔ : n ² /	หอน
/h ɔ : m ² /	หอม
/m ɔ : k ¹ /	หมอก
/n ɔ : ŋ ² /	หนอง
/ŋ ɔ : p ⁴ /	งอบ
/l ɔ : t ⁴ /	ลอค
/w ɔ : n ³ /	วอน
/j ɔ : m ³ /	ยอม
/pl ɔ : p ¹ /	ปลอบ
/kl ɔ : ŋ ³ /	กลอง
/khl ɔ : n ³ /	คดอน

หน่วยเสียง /ɔ : / ปรากฏหน้าหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายหน่วยใด หน่วยหนึ่ง
ยกเว้น /-ʔ/ และ /-w / และปรากฏในตำแหน่งท้ายพยางค์ได้ ดังตัวอย่างในคำ
ต่อไปนี้

/k ɔ : p ¹ /	กอบ
/kh ɔ : t ¹ /	ชอก
/t ɔ : k ¹ /	คอก
/ʔ ɔ : m ³ /	ตอม

/ch ɔ : n ⁴ /	ชอน
/n ɔ : ŋ ⁴ /	นอง
/ʔ ɔ : j ⁴ /	ออย
/ph ɔ : ⁴ /	พอ
/kh ɔ : ³ /	คอ
/ch ɔ : ⁴ /	ชอ

2. หน่วยเสียงสระประสม

2.1 หน่วยเสียง /iə/

2.1.1 เสียง [iə] เป็นเสียงสั้นของหน่วยเสียง /iə/ เกิดจากการประสมกันของหน่วยเสียงสระเดี่ยว /i / และ / ə /

ก. เสียง [iə] จะปรากฏเฉพาะในตำแหน่งหน้าหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายอุม / - ʔ / เท่านั้น เท่าที่พบมี 5 คำ ดังนี้

[piəʔ ⁴]	เปี้ยะ
[tʰiəʔ ⁴]	เพี้ยะ
[diəʔ ⁴]	เคี้ยะ
[kiəʔ ⁴]	เกี้ยะ
[pljəʔ ⁴]	เป็ลี้ยะ 'เป็รี้ยะ'

ข. เสียง [iə] จะปรากฏเป็นตัวแปรอิสระ¹ กับเสียงยาว [i:ə] เฉพาะเวลาที่ไม่เน้นคำในพยางค์ที่มีหน่วยเสียงพยัญชนะท้าย โดยอาจจะออกเสียง [iə] หรือ [i:ə] ก็ได้โดยไม่ทำให้ความหมายของคำเปลี่ยนไป แต่ในเวลาที่ไม่เน้นคำ เสียง [iə] จะไม่ปรากฏเป็นตัวแปรอิสระของเสียง [i:ə] เลย ดังตัวอย่างในคำต่อไปนี้

¹ตัวแปรอิสระ ตรงกับคำว่า Free variant

อาจจะออกเสียงเป็น [iə] หรือ เป็น [i:ə] ก็ได้

[piəm ¹]	,	[pi:əm ¹]	เปี่ยม
[phiən ³]	,	[phi:ən ³]	เพียร
[biəŋ ¹]	,	[bi:əŋ ¹]	เบี่ยง
[tiən ³]	,	[ti:ən ³]	เตียน
[thiəw ⁴]	,	[thi:əw ⁴]	เทียว
[diəw ²]	,	[di:əw ²]	เคียว
[kiəŋ ¹]	,	[ki:əŋ ¹]	เกียง
[khiət ¹]	,	[khi:ət ¹]	เขียด
[?iəm ¹]	,	[?:i:əm ¹]	เอี่ยม
[ciəm ³]	,	[ci:əm ³]	เจียม
[chiət ¹]	,	[chi:ət ¹]	เฉียด

หมายเหตุ

เสียง [iə] ที่ปรากฏหน้าหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายอับ / - ? / จะสั้นกว่าเสียง [i:ə] ที่ปรากฏเป็นตัวแปรอิสระกับเสียง [i:ə] แต่ไม่แตกต่างกันมากนักและนับว่าเป็นเสียงสั้นเหมือนกัน

2.1.2 เสียง [i:ə] เป็นเสียงยาวของหน่วยเสียง / iə / เกิดจากการประสมกันของหน่วยเสียงสระเดี่ยว / i: / และ / ə / ปรากฏหลังหน่วยเสียงพยัญชนะต้นหน่วยใดหน่วยหนึ่ง ยกเว้น / khw / ดังตัวอย่างในคำต่อไปนี้

[pi:ək ¹]	เปียก
[phi:əp ⁴]	เพียบ
[bi:ət ¹]	เบียด
[ti:əŋ ³]	เกียง
[thi:əŋ ²]	เถียง
[di:əw ³]	เคียว
[kli:ət ¹]	เกลียด

[khi:ɔŋ ²]	เขียง
[?i:ɔŋ ³]	เอียง
[ci:ɔt ¹]	เจียก
[chi:ɔŋ ²]	เนียง
[fi:ɔw ⁴]	เพียว
[si:ɔt ¹]	เสียด
[hi:ɔm ¹]	เทียม
[mi:ɔŋ ¹]	เมียง
[ni:ɔw ²]	เหนียว
[ŋi:ɔp ⁴]	เงียบ
[li:ɔn ³]	เลียน
[wi:ɔŋ ¹]	เวียง
[ji:ɔp ¹]	เทียบ
[kwi:ɔn ³]	เกวียน
[pli:ɔw ¹]	เปลี่ยว
[phli:ɔw ³]	เพลี่ยว 'เพรียว'

เสียง [i:ɔ] จะปรากฏหน้าหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายหน่วยใดหน่วยหนึ่ง ยกเว้น / - ? / และ / - j / และปรากฏในตำแหน่งท้ายพยางค์ได้ ดังตัวอย่างในคำต่อไปนี้

[si:ɔp ¹]	เสียบ
[chi:ɔt ¹]	เนียด
[pi:ɔk ¹]	เปียก
[ti:ɔm ³]	เทียม 'เทียม'
[khi:ɔŋ ²]	เขียง
[chi:ɔw ⁴]	เพียว
[pi:ɔ ³]	เปีย
[bi:ɔ ⁴]	เบีย
[li:ɔ ³]	เลียน

[phli:ɔ³]

เพ็ลย

2.2 หน่วยเสียง /นอ/

2.2.1 เสียง [นอ] เป็นเสียงสั้นของหน่วยเสียง /นอ / เกิดจากการประสมกันของหน่วยเสียงสระเดี่ยว /น / และ /อ / จะปรากฏเป็นตัวแปรอิสระกับเสียงยาว [น:อ] เฉพาะเวลาที่ไม่เน้นคำในพยางค์ที่มีหน่วยเสียงพยัญชนะท้าย โดยอาจจะออกเสียง [นอ] หรือ [น:อ] ก็ได้โดยที่ไม่ทำให้ความหมายของคำเปลี่ยนไป แต่ในเวลาที่ไม่เน้นคำ เสียง [นอ] จะไม่ปรากฏเป็นตัวแปรอิสระของเสียงยาว [น:อ] เลย ดังตัวอย่างในคำต่อไปนี้

อาจจะออกเสียงเป็น [นอ] หรือ เป็น [น:อ] ก็ได้

[plnɔj ³]	,	[pln:ɔj ³]	เปล็อย
[phnɔk ¹]	;	[phn:ɔk ¹]	เพ็อก
[bnɔŋ ⁴]	,	[bn:ɔŋ ⁴]	บ็อง
[dun ³]	,	[dn:un ³]	เค็อน
[knɔk ¹]	,	[kn:ɔk ¹]	เก็อก
[khlwɔp ⁴]	,	[khlw:ɔp ⁴]	เค็ล็อบ
[ʔnɔŋ ⁴]	,	[ʔn:ɔŋ ⁴]	เอ็อง
[chnɔt ⁴]	,	[chn:ɔt ⁴]	เช็อก
[fnɔn ¹]	,	[fn:ɔn ¹]	เฟ็อน
[snɔk ¹]	,	[sn:ɔk ¹]	เส็อก
[mnɔk ⁴]	,	[mn:ɔk ⁴]	เม็อก
[nnɔj ¹]	,	[nn:ɔj ¹]	เหน็อย
[ŋnɔk ⁴]	,	[ŋn:ɔk ⁴]	เง็อก
[lnɔp ¹]	,	[ln:ɔp ¹]	เหล็อบ
[jnɔŋ ⁴]	,	[jn:ɔŋ ⁴]	เจ็อง
[plnɔk ¹]	,	[pln:ɔk ¹]	เปล็อก

2.2.2 เสียง [w:ə] เป็นเสียงยาวของหน่วยเสียง /wə / เกิดจากการประสมกันของหน่วยเสียงสระเดี่ยว /w: / และ /ə / ปรากฏถึงหน่วยเสียงพยัญชนะต้นหน่วยใดหน่วยหนึ่ง ยกเว้น /phl /, /kw / และ /khw / ดังตัวอย่างในคำต่อไปนี้

[p w : ə j ¹]	เป็๋ย
[p h w : ə t ¹]	เผ็ก
[b w : ə n ³]	เบ็น
[t w : ə n ³]	เต็น
[t h w : ə n ¹]	เด็น
[d w : ə j ³]	เด็ย
[k w : ə p ¹]	เก็บ
[k h w : ə n ¹]	เข็น
[ʔ w : ə m ⁴]	เอ็ม
[c w : ə n ¹]	เจ็น
[c h w : ə m ⁴]	เจ็ม
[f w : ə k ¹]	เฟ็ก
[s w : ə m ¹]	เส็ม
[h w : ə t ¹]	เท็ก
[m w : ə n ²]	เหม็น
[n w : ə ŋ ⁴]	เน็ง
[ŋ w : ə k ¹]	เหง็ก
[l w : ə n ⁴]	เล็น
[j w : ə k ⁴]	เย็ก
[p l w : ə ŋ ³]	เปล็ง
[k l w : ə n ⁴]	เกล็น
[k h l w : ə n ⁴]	เก็ลน

เสียง [u:ə] จะปรากฏหน้าหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายหน่วยใดหน่วยหนึ่ง ยกเว้น /- ʔ / และ /- w / และปรากฏในตำแหน่งท้ายพยางค์ได้ ดังตัวอย่างในคำต่อไปนี้

[khlɯ:əp ⁴]	เคลือบ
[dɯ:ət ¹]	เคือก
[lɯ:ək ¹]	เหลือก
[ʔɯ:əm ⁴]	เดือม
[pɯ:ən ⁴]	เปือน
[khɯ:əŋ ¹]	เซือง
[nɯ:əj ¹]	เหนอย
[phɯ:ə ¹]	เื้อ
[bɯ:ə ¹]	เบือ
[sɯ:ə ²]	เสื่อ

2.3 หน่วยเสียง /uə/

2.3.1 เสียง [uə] เป็นเสียงสั้นของหน่วยเสียง /u ə / เกิดจากการประสมกันของหน่วยเสียงสระเดี่ยว / u / และ / ə /

ก. เสียง [uə] จะปรากฏเฉพาะในตำแหน่งหน้าหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายอุม /- ʔ / เท่านั้น เท่าที่พบมี 7 คำ ดังนี้ คือ

[puə ⁴]	ปัวะ	} พลิวะ
[phuə ⁴]	ฟัวะ	
[phluə ⁴]	พลัวะ	
[thuə ¹]	ถัวะ	' ลี, ชี '
[ʔuə ⁴]	อัวะ	
[cuə ⁴]	จัวะ	
[juə ⁴]	ยัวะ	

ข. เสียง [uɔ] จะปรากฏเป็นตัวแปรอิสระกับเสียงยาว [u:ɔ] เฉพาะเวลาที่ไม่เน้นคำในพยางค์ที่มีหน่วยเสียงพยัญชนะท้าย โดยอาจจะออกเสียง [uɔ] หรือ [u:ɔ] ก็ได้โดยที่ไม่ทำให้ความหมายของคำเปลี่ยนไป แต่ในเวลาที่ไม่เน้นคำ เสียง [uɔ] จะไม่ปรากฏเป็นตัวแปรอิสระของเสียงยาว [u:ɔ] เลย ดังตัวอย่างในคำต่อไปนี้

<u>อาจจะออกเสียงเป็น [uɔ] หรือ</u>	<u>เป็น [u:ɔ] ก็ได้</u>	
[puɔt ¹]	[pu:ɔt ¹]	ปาก
[phuɔŋ ³]	[phu:ɔŋ ³]	พวง
[buɔt ¹]	[bu:ɔt ¹]	บวช
[tuɔŋ ³]	[tu:ɔŋ ³]	ทวง
[thuɔn ³]	[thu:ɔn ³]	ทวน
[duɔŋ ⁴]	[du:ɔŋ ⁴]	ดวง
[kuɔŋ ⁴]	[ku:ɔŋ ⁴]	กว้าง 'กว้าง'
[khuɔj ³]	[khu:ɔj ³]	ทวย 'ทวย'
[ʔuɔt ¹]	[ʔu:ɔt ¹]	อวต
[cuɔŋ ⁴]	[cu:ɔŋ ⁴]	จวง
[chuɔj ⁴]	[chu:ɔj ⁴]	ชวย

หมายเหตุ

เสียง [uɔ] ที่ปรากฏหน้าหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายออบ / - ʔ / จะสั้นกว่าเสียงที่ปรากฏเป็นตัวแปรอิสระกับเสียง [u:ɔ] แต่ไม่แตกต่างกันมากนักและนับว่าเป็นเสียงสั้นเหมือนกัน

2.3.2 เสียง [u:ɔ] เป็นเสียงยาวของหน่วยเสียง /uɔ / เกิดจากการประสมกันของหน่วยเสียงเดี่ยว /u: / และ /ɔ / ปรากฏหลังหน่วยเสียงพยัญชนะต้นหน่วยใดหน่วยหนึ่ง ยกเว้น /f /, /kw / และ /khw / ดังตัวอย่างในคำต่อไปนี้

[pu:ɔŋ³]

ปวง

[phu:ək ⁴]	พวก
[bu:əm ³]	บวม
[tu:ən ¹]	ทวน
[thu:əŋ ³]	ทวง
[du:ən ¹]	กวน
[ku:ən ³]	กวน
[khu:ət ¹]	ชวค
[chu:əŋ ⁴]	ชวง
[wu:ə ³]	ัว
[lu:əm ²]	หลวม
[ʔu:əj ³]	อวย
[cu:ən ³]	จวน
[su:əm ³]	สวม
[hu:ən ²]	หวน
[mu:əŋ ⁴]	ม่วง
[ŋu:əŋ ³]	งวง
[lu:əm ²]	หลวม
[ju:ək ¹]	หยวก
[plu:ək ¹]	ปลวก
[phlu:əŋ ³]	พลวง
[klu:əŋ ³]	กลวง
[khlu:ən ³]	กลวญ 'กรวญ'

เสียง [u:ə] จะปรากฏหน้าหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายหน่วยใดหน่วยหนึ่ง ยกเว้น / - ʔ / และ / - w / และปรากฏในตำแหน่งท้ายพยางค์ได้ ดังตัวอย่างในคำต่อไปนี้

[bu:əp ¹]	บบ
[thu:ət ⁴]	ทวค

[mu:ək ¹]	ทมวก
[thu:əm ¹]	ทมม
[su:ən ²]	สวณ
[phu:əŋ ³]	พวง
[mu:əj ³]	มย
[tu:ə ²]	ตว
[bu:ə ³]	บว
[chu:ə ⁴]	ชว
[hu:ə ²]	หว

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนผังที่ 4 หน่วยเสียงสระ

หน่วยเสียงสระเดี่ยว

	หน้า		กลาง		หลัง	
	ริมฝีปากไม่ทอ		ริมฝีปากไม่ทอ		ริมฝีปากทอ	
	สั้น	ยาว	สั้น	ยาว	สั้น	ยาว
สูง	i	i:	ɯ	ɯ:	u	u:
กลาง	e	e:	ə	ə:	o	o:
ต่ำ	ɛ	ɛ:	a	a:	ɔ	ɔ:

หน่วยเสียงสระประสม

iə

ɯə

uə

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย